

FEJÉRMEGYEI NAPLO

Előfizetési árak

Majlyen:		Vidéken:	
1 óra	1 K.	1 óra	1-50 K.
3 évre	3 K.	3 évre	4-50 K.
6 évre	6 K.	6 évre	9 K.
1 évre	12 K.	1 évre	18 K.

Megjelenik minden hétköznap este 8 órakor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Szent István-tér 1.

TELEFON 208.

Egyes szám: 4 fillér.

Hirdetés díjszabás szerint.

Felelős szerkesztő és lapfőigazgató: Baranyay Lajos.

A katolikus vallás és az egyke.

Egy nép nemzeti léte s erkölcsi ereje legszorosabb összefüggésben van a gyermekbőséggel: ahiol ép az erkölcs, ott akad gyermek bőven, ahol súlyod az erkölcs, ott fogy a gyermek. Közismert igazság, hogy a gyermekbőség a nemzeti erkölcs fokmérője.

A vallások nemzetnevelő értékét tekintve, vagy — más-kép kifejezve — a vallások hazafiasságát tekintve, mert a nemzeti erkölcs nevelésében áll a vallás hazafisága, nagyon érdekes ez a tétel.

Német tudósokat idézek.

Dr. Bornfraeger írja: „a hívő katolikus a születés megakadályozásának csábításai iránt edzettebb, mint a protestáns.” Wagenstein a német földművesek közgyűlésén következőképp nyilatkozott: „a katolikus egyház ezen a téren azért hivatkozhatik fontos eredményekre, mert a jelzett törekvések ellen különös tisztelettel foglalkozott. Ha jól tudom, az evangélikus vallás előmozdítására alakult „belső missziók országos szövetsége” tette e vallomást: „A katolikus egyház a népmisszió és a gyónatószekben hathatósan tud a gyermekáldás mesterséges korlátozása ellen sikra szállni, az az evangélikus egyház ezt nem teheti.” De Rost német író „A katolicizmus kulturértéké” című minap megjelent munkájában statisztikával bizonyította be, hogy a fentebbi idézetek-nek igazuk van.

Sokan azt hiszik, hogy gyermekszületések apadására a jólét től függ: minél nagyobb a jólét s ami velejár, a kényelemszeretet, annál kevesebb a gyermek. De Rost ezt is statisztikával cáfolja. A világnézet e kérdésben a főtörő s ez természetes is, mert a jólétet s foglalkozást és a gondolkozást a világnézet irányítja.

Dr. Gruber müncheni egyetemi tanár a világnézet és a születési arány viszonyát következőkben foglalja össze:

„Nincs kétség abban, hogy ahol a katolikus egyház a kedélyeket leköti, ahol még áll a tan, hogy halálos bűn valamit tenni, ami a gyermekáldást korlátozza, ott a születéscsökkenés még csekély pl. Rajna mentén, Westfáliában, Tirolban, Bretagneban . . . De ahol a racionalismus jut uralomra, ahol azon tan lép mindinkább előtérbe, hogy az egyén öncél és minden dolog mérő-esszeje; ahol az egyéneket arra tanítják, hogy kulturkötelesség, hogy alaposan s lehetőleg kiélje magát . . . ott a születések száma csökken. Hogy valamely vallástanításnak e téren milyen fontossága van, azt igazolja a zsidók sorsa. Rómát, Hellást túlélték, mert a mózesi törvény őket arra kötelezte, hogy korán házaso-

janak és sok gyermekük legyen. Ma, midőn a zsidók a modern eszmék, a szabad szerelem s a gyermekszám korlátozásának előharcosai, ők lesznek tanaik első áldozataik.”

Igy vélekednek a német írók a katolikus vallásról s az egykeiről. Ugyancsak látjuk mi itthon: az egyke divotabb a protestánsoknál, mint a katolikusoknál — a katolikus vidékeken pedig minél inkább alászáll valahol a hitélet, annál inkább fogynak az anyák, kik még halál után is visszajönnek gyermekeikhez sírjaikból és: „Az egyiket betakarja; Másikat felfogja karja. Elringatja elaltatja; harmadikat ápolgatja . . .” — kiüresednek az anyák, szaporodnak az ötvenéves maskura divatmamák.

kalmak épületet, hogy ott a község ingyen kórházat állíton föl. A berendezést a helyi jótékony-ság szolgáltatta, a község pedig az ellátásról saját költségén, tehát a katonai kincstár hozzájárulása nélkül gondoskodott. Ez a jótékony-ság 6437 koronájába került a községnek, amely ezért semmi ellenszolgáltatást sem kívánt. Az 1915. évi 64 ápolóját Kováts Margit és Rívész Márta látták el, az adminisztrációról viszont a községi előjáróság gondoskodott.

Hercegfalván

a község, mint erkölcsi testület, az óvodát engedte át kórháznak, azonkívül a fűtésről és a két ápolónő díjazásáról gondoskodott. Magára vállalta az esetleges tulkiadást is, ha a katonai kincstár által megtérítendő ápolási díjakból minden költséget nem lehetne fő-dőzni. A lakosság 481 K 99 fillérrel, bőséges mennyiségű élelmiszerrel és cigarettával gyámoltotta a kórházat, amely 1915-ben 227 katonát gyógyított.

A háziasszonyi teendőket dr. Korbolt Lászlóné, az adminisztrációt a községi előjáróság látta el és közös buzgóságuknak köszönhető, hogy a kórháznak 681 K 72 f megtakarított pénze van, ambar az évi kiadás 20289 K 75 f volt.

Háború.

Orosz harctér.

Tarnopoltól északnyugatra fel-derült csapataink egy orosz tisztet és 100 főnyi legénységet fogtak el. Helyenként tüzéségi harcok folynak.

Olasz harctér.

Az ellenség tüzésége tegnap a tolméni hídfőn Flitsch vidéke és a karintiai harcovonal több szakasza ellen fokozott tevékenységet fejtett ki. A főri határvidéken csak mérsékelt tüzéségi harc folyt.

Az Adamello-gerinc sziklaszaka-dékaiban a Stabel és a Corno di Cavento közt a harcok tovább folynak.

Ma éjjel egy ellenséges lég-hajó a Wippach torkolata közelében levő állásaink fölött repült el, itt bombákat dobott le és aztán utját előbb északi irányban, majd pedig az Idria-völgy fölött Laibach és Sallach felé folytatta. Visszatérőben tüzéségünk tüzelése Dornberg-nél elzárta az utját, egyidejűleg repülőink megtámadták, tüzeléssel felgyújtották; a lég-hajó, mint a roncs, a görzi gyakorló-tér közelében lezuhant és a négy bennülő meghalt.

Több repülőgépünk a Villen-senél lévő olasz táborát támadta meg és összes gépeink, miután számos bombát dobtak le és heves légi harcot állottak ki, sértetlenül tértek vissza.

Fejérvármegye hadikórházai.

Soponyán

a községi tanácsteremben állították föl a kórházat, amelyben 157 beteg fordult meg. Ápolással foglalkozó orvosok voltak a kórházat az előjáróság vezette. A felszerelés a helyi társadalom jószívűségéből került ki, amely azonkívül az élelmizést is mérsékelt díjazásért vállalta, jótékony-ságának pedig egyéb uton is kifejezést adott. 1915. év végén a kórháznak megtakarításból 800 K 28 f. tőkéje van.

Velencén

Hauszmann Alajos tartott fönn saját költségén 12 ágyas kórházat, amely 1914. október 23-tól 1915. február 4-ig működött, mert ekkor a fentartó fia, aki a kórház ügyei körül igen nagy tevékenységgel működött, mint népfelkeltő főhadnagy, hadbavonult és így a kórházat be kellett szüntetni. 19 beteg 857 ápolási napon át részesült emberbaráti ellátásban.

A székesfehérvári járás tíz községe állított föl a mondottak szerint hadikórházat, ezek közül az agárdi, nagylángi, nádasdladányi, sárszentmihályi, velencei teljesen ingyen ellátásban részesítette a sebesülteket grófi családok és uradalmak jószágából. Az összes kórházak 1678 beteget ápoltak, az ellátási napok száma 25281-ben állapítható meg. Csakis egy kórháznak van megtakarított pénze 800 K 28 f értékben.

Czeczen

Vantsay Erzsébet és Anna engedték át a tulajdonukat képező al-

Száz-százalék,

amit tisztességes kereskedelmi haszonnak neveznek.

Hihetetlenül szökik az ára mindennek felfelé. Ennek dacára pénz van. A tisztviselőt kivéve, sehol sincs nélkülözés, sőt a legtöbb helyen határozottan sokkal jobb mód van, mint békeidőben. A fényűzés talán sosem volt oly nagy, mint most, épen most.

És ez az egészségtelen gazdasági helyzet mesterségesen teremtdött meg. A pénz bősége elárasztott mindenkit, mert sok a pénz, sokat kér mindenki minden áruért. Egvedül a tisztviselő, a fixfizetésből élő tisztviselő az, aki nem tudja értékesíteni munkáját jobban, mint a béke idején.

A tisztviselő nyög, görnyed, koplál és keserűséggel látja, hogy más tizedrésznyi munkával tiszseranyit keres, mint ő. A tisztviselő tehát nem csinálhat drágaságot. De csinál igen is iparos, a vállalkozó, a kereskedő.

Hogy hogyan csinálja, az valóban megdöbbentő. Nem a kereskedő csinálja a drágaságot. A kereskedő csak szegény ördög, aki kénytelen árúját úgy adni, ahogy ő beszerzi a nagy-

Egyes szám ára 4 fillér.

kereskedőtől. Hiszen ha ő is a gyárostól tudná árúját beszerezni és be tudná fektetni kereskedésbe százezreket, akkor talán nem volna nagy a drágaság.

Sajnos, a nagykereskedők másképp gondolkoznak. Hogy némi fogalmuk legyen a nagykereskedelmi belső titkairól, elég legyen megemlíteni egyetlen egy esetet, amit egy messzebbiekű nagyobb vidéki városnagykereskedője belső ügyeiből tudunk meg.

A kereskedő tavaszi árúkat rendelt a gyáraktól. Pár hét alatt a vasúti szállítások nehézségei miatt késve meg is érkeztek az árúk.

Pompás selymek, nagyszerű szővegek, csinos gyermekruhák, egyszerű és nem egyszerű más gyártmányok. Hatalmas ládákban érkeztek messze földről az árúk. A megérkezés után következett az osztályozása. Jó néhány nap telt el, míg ellátták az árúkat a kereskedelmi jegyekkel és belekerültek a tavaszi kelmék a fényes kirakatba.

És ekkor következett a legnagyobb meglepetés.

Az a selyem, mely Bécsben méterenkint 12 koronának volt jegyezve, a nagyvárad kirakatban egyszerre 25 koronás ár mellett jelent meg. Egy gyermekruha ára a gyárból a kereskedőnek 30 korona és a kirakatban 80 koronával kiszellgett. Ott volt egy közönséges ruhaderék. A gyárban 40 korona volt, a kirakatban 70 korona.

Mi indokolja ezt a kétségbe-

ejtő áremelést? Hiszen Bécsben nem kérnek az árúért csak féllányit, mint itt. Pedig Bécsben élnek az emberek és boldogulnak Magyarországon ugylátszik, a közönség kitűnően srófolható; addig lehet préseini, ameddig csak a kereskedő akarja. Talán lehetne ezen a téren is valamit tenni.

Na persze, még nem érte el a zsarolás a legnagyobb fokot. Akkor majd jön a maximálás, mint rendszeren, későn.

Gyermeknevelés.

Szent kincs a gyermek teste, lelke. Szeretni kell az megegen. És fölnevelni féltő gondnal, Hogy tiszta, jó, erős legyen. Szülőszívek ezer reménye Virul vagy hervad általa. És benne él és benne hal meg Boldog vagy pusztul a haza.

Szemlér Ferenc.

A nemzetfentartó küzdelemben a létező legfontosabb kötelesség a gyermeknevelés, nagy igényeket támaszt a nemzet szülőkkel, nevelőkkel szemben és semmivel sem tehetünk többet a hazáért, a magyarságért, mintha teljes tudásunkkal ezt szolgáljuk. Magyar szellemet, magyar érzést, magyar művészetet kell elültetnünk minden egyes kis állampolgár szívébe, lelkébe, hogy erősödjünk, gyarapodjunk. Még tart a rombolás, pusztítás, az égen még vértelhők usznak, a hegyek még ágyúzótól morajlanak; de míg az erősebbik fele a világnak gyilkolja, pusztítja egymást, a másik fele gyógyítja, simogatja. Sötét árnyaktól

kisérve, de az emberi részvét, szeretet, ezer, meg ezer gyönyörűséges megszentelt érzésével kell, hogy szívünkre szorítsuk a gyűgőgő apróságokat, kiknek a gyermekkor édes, gondatlan ugyis oly rövid napjait az élet legszörnyűbb korszakában kellett eltölteni és talán a jó atyát elveszíteni. A halál borzasztó aratása után, Isten legkedvesebb ajándéka még inkább a gyermek lesz s érte kell küzdenünk, szívünk egész szeretetével, önfeláldozásával, munkájával, jókedvével egyaránt.

Uj nemzedéket kell nevelnünk, olyat, kik nem egyoldalú tudással, sekély műveltséggel, de annál több önzéssel, önteltséggel, minden erkölcsi érzék, jellem híjjával állnak a világban, hanem nemzedéket, amelynek lelkében emberszeretet legyen az úr, amelynek munkára kész, minden szépért és nemesért élni tudó legyen minden tagja, teremtvé önmagában és maga körül egy szép harmonikus életet.

Mert az a legjobb hazafi, országá érdekeinek legerősebb fentartója, aki legbecsületesebb, legképzettebb, legmunkásabb és aki képességeinek és munkája eredményének az országot való áldozására a legkészebb, mondja Giverné az Angolok című könyvében.

Lehetőleg egyöntetűen vegye az óvodával, iskolával kapcsolatot a család a nevelést. Eddig nagy mulasztások történtek e téren, mert a szülők a nevelést az óvodától, iskolától várták, az iskola pedig inkább tanított, ismeretet nyújtott, mint nevelt, mert a tulzúsóltóság miatt egyéni nevelést

nem adhatott, a tömegnevelés pedig az egyéni fejlődést csak hátráltatja. Mert sok gyermeket nem lehet az ő jövő fejlődésének hátráltatása nélkül egyöntetűen nevelni.

Az ember egy individuum, aki össze nem vehető a másik emberrel, lelki fejlődési feltételekkel van ellátva már születésekor. Két fejlődő feltétele van, a vele született és adott (környezeti hatás.) Csak a kettőnek kölcsönhatásából indul ki a fejlődés. S ha már megindult a fejlődés, lép akcióba a tökéletesedés. A magból növény csak bizonyos kedvező körülmények között fejlődik, ép úgy a gyermek is.

A nevelés másokra tett hatás, az életre való előkészítés. A cél pedig, hogy minden egyén, erős, igazságos, munkás, becsületes, hasznos tagja legyen a társadalomnak, a nevelő tehát ezer irányban megindítja a folyamatot, abból indulva ki, ki hogy volt a gyermek eddig s mi lesz a hivatása. Hatások alatt alakul az ember s az a fő, hogy természetien alakuljon. Minden utánzás fejletlenségre vall, a kicsi legtöbbit utánzó. Ha a hatás gyöngye, többször kell ismétlni, mert még fejletlen az egyéniség. Vannak önkéntelen hatások, (érintkezés az életben) de ez sokszor káros is lehet, pedig a gyermeket csak jó hatások szabad kitenni, ezért kell a nevelő természetien, céltudatos célnak megfelelő hatása.

Tudatos legyen a munka; aki tudatos, természetien dolgozik. A nevelői tudatosság az, hogy az ember tudja, hogy messze jövőre kiható munkát végez. (Vége köv.)

TÁRCA.

A kis liba.

Bemutatom Magdát. Csak röviden így nevezem: Magda. Igen; ő, a szép, szelid varróleány, kit csak e néven ismer s nevez ugyanis az egész kis város. Magda, a szegény és szerény varróleány, kinek dicséri, méltányolja mindenki épugy munkáját mint életmódját. Sőt, Uram bocsássa, ki előt még a „jeunesse x” orée” is tisztelettel emel kalapot. (Na már a milyen „jeunesse d’ orée” a vidéken lehet, gondolkadját a boldog nagy városiak.)

Magdán legkevésbé sem látszik a szegény varró-vagy himző leányok romantikus sápadtsága, arcán a tudóvész feltétlen bizosságu jeleivel, szemében a szintoly hagyományos szerelmi csalódás jól ismert fénytelen kihallgatásával. Magda inkább vidám, tulkomoly. Ude ajkai mosolyra vonulnak, ha egy előkelőbb hölgy bizalmasan hangoztatja, hogy ő nem az utolsók közül való.

Pedig mily nagy volt az esés, az alászállás az ő családjában.

Nagyapja volt az utolsó Perleny, ki még magának vallhatta az ősi birtokot. De eltékozte, szerte-szórta ugy; fiát is, Magda apját, már csak irtalomból választották be az urak valami kis lívatalara a megyeházánál.

Magda tudta ezt. Fogékony lelkü gyermekleány volt, ki már kora ifjuságától kezdve szülei elejtett beszélgetéseiből, otthonuk viszonyaiból, a körülötte folyó élet ezer apró esélyeiből megismerte családjá multjának töredékeit s azokból lassanként összállíthatta a teljes képet.

Mint bántja azóta, ha eléje tünik e kép! De büszkesége nem engedné panasza. fakadni. Erzi, tudja, hogy körülötte nincs senki, ki érdemesnek tartaná egész lelkéből foglalkozni az ő panaszszavával, ki szívből magáévá tenné az ő bánatát; ki enyhülést, vigaszt tudna nyújtani neki. Talán majd egy...

Minden butodarabja, minden aprósága tud valami keveset sütozni neki. Az a már kopított kettész anthológia, mely otthever a szerény túlkrosz asztalkán; mellette az a kis virágtartó s benne néhány szál viráglevél; az az ágya felett levő elakult szent kép; a nehézkedés szekrény fiókjába el-

helyezett pár emléktárgy; mind olyan vigasztaló, biztató háttással van tea.

Sokat melázik el olykor-olykor, egyik-másik mellett; gyöngéden porolgatja le, néha ajkait is érinti s arcán édes enyhület, boldog remény-érzése száll át.

De a magányos, csendes órák szelid öröme, ábrándos hite mind mi ahhoz képest, a mi jótanácsot miképen mutathatná ki szerelmemem, hogy Mis Marit is meggyőzőem öszinteségemről.

— Ez nagyon bajos dolog. Annyit talán magad is észrevetted, hogy Miss Clifff meglehetősen elült a többi leánytól a kiknek elég bizonyíték az, ha nőül kéri őket. Egyébiránt egy jótanácsot adhatok... Ne hamarkodjás el a dologot... Mister Clifff meghívott a házába. Járj el hozzájuk szorgalmasan s lehet hogy találsz módot a nyilatkozásra...

A perley-ház főnökeinek be kellett érnie azzal, hogy hetenként kétszer meglátogathatta Miss Maryrt. A kisasszony kedves volt hozzá, de Henry nem tudta legyőzni féltékenységét Miss Maryvel szemben. Néha rajtafeledkezett szeme a leány arcán s mikor Miss Clifff észrevette, hogy Henry őt nézi, a fiatalember iülig pirult.

Szerelmeirol vagy házaságról sohasem esett szó közöttük.

Egy napon Miss Clifff így szólt Perleyhez:

— Képzeld csak, ma ismét megkérték a kezemet.

— Es mire határozta el magát?

— Még nem tudom mit tegeyek.

E párbeszéd után Henry látogatásai elmaradtak. Kétszer mentette ki magát levélben, hogy nem jöhet, sürgős és fontos dolgok tartóztatják. Miss Clifff meharagudott s megis mondta Bowdnonak, hogy Perley udvariatlan ember.

— Nem tudja ő, miért maradt el oly hirtelen?

— Azt kegyednek jobban kellene tudnia, Miss Mary, mint nekem. En nem tudom, mi történt azök között.

— Hát Perley ur egyáltalában nem beszélt önnek a nálunk tett látogatásairól?

— Nem, ő egyáltalában nem közlékeny természetü ember.

Erre azonban Miss Clifff kiítkádkadt.

— Hát csak nem kívánja tölem Mister Perley azt, hogy én kérjem meg a kezét?

Bowdon eleinte nem értette a dolgot.

SÖVEGJARTÓ vászonáruháza, Barátok épülete.

Nagy választék fehér és szines barchetok karton, schiffon és damastból. Különböző színű vásznak, törölközők, abrosz, lepedők és zsebkendők-ből. Ágy- és asztalterítők, szőnyeg- és matracszövetekből. **szabott árak.**

HIREK.

Háborús témák.

Mondják például, hogy sokat keresek a háború ideje alatt a mézárások. Próbáljunk azonban a mézárásnál érdeklődni az állítás igazsága felől, milyen felháborodással utasítják vissza a vádat.

— Honnan kerestünk volna mi a háború alatt? Hiszen alig van árunk. Méregdrágán jutunk még ehhez is, ahelyett, hogy kerestünk volna, inkább ráfizetéssel dolgoztunk. A marhakereskedők keresetek vagyonok.

A marhakereskedő azonban nem kevésbé van felháborodva, ha nála érdeklődünk, mint a derék mézárás.

— Hogy mi kerestünk volna! A békeben tiszter nagyobb volt a jövedelmünk, mint most! Nem is sejtek, milyen árat követelnek a gazdák amellett, hogy könyörögni kell nekik, adjanak el egy-két marhát! Az élő marha most vagyon! S nem hallott még arról, hogy olyan malacért, amelynek valamikor öt korona volt az ára most 70–80 koronát kérnek s emelet a bőr még csak nem is túl le a képükről.

A gazdák is tiltakoznak minden gyanúsítást ellen, mintha ők vagyont szerzeneének. Naponta hangoztatják, hogy őket érinti a legsúlyosabban a háború.

A nagykereskedő egyetlen mondatban tíz gyárat nevez meg, amelyek milliókat keresek a háború alatt, a kiskereskedő viszont a nagykereskedőt szidja, hogy

— E szerint . . .

— Nos igen, én már az első napon észrevettem, hogy Ferdy érdeklődik irántam . . .

— Es mivel bizonyította be Henry, hogy szereti őt?

— Ah, Istenem, ezer meg ezer jelből következtettem erre, sőt az elmaradását is csak ebből magyaráztam . . .

— Kegyed csakugyan elmés, Miss Mary, de engedje meg, hogy én is mondjak valamit.

— Kíváncsian halgatom.

— A kegyed okoskodása nem egészen meggyőző. Én azt hiszem, hogy voltak már Henry előtt is olyanok, akik igazán szerették őt.

— Ah, dehogyan . . .

— Igen, voltak s ön nem azért nem hitt nekik, mert nem tudták kellőképpen bizonyítani a szerelmüket, hanem . . .

— Hanem . . . ismételte Miss Cliff s a szeméi villámokat szórták.

— Mert ön nem szerette egyiket sem . . . Henry mellett az ön szíve szól. No vallja meg, hogy így van . . .

Miss Cliff pirulva nyújtott kezét Bowdonnak.

— Lehet, hogy önnek igaza van.

Oh, ezek a nők, ezek a nők, sóhajtott a Bowdon s aztán elbucszott Miss Cliffől és fölkereste Henryt.

Még aznap este megülték az eljegyzésük ünnepét.

olyan árat követel, amelyeket a közönség már alig képes megfizetni. A gyáros viszont üres raktáira és a nyersanyag hiányára hivatkozik.

— A bórkereskedő reszkette sugja meg, hogy egy középnagyságu szoba bórökkel tele — négyszáz ezer koronát ér ma és melábusan beszél róla, hogy egy cserzetlen ökörbőr többet ér ma, mint valaha egész ökör és hogy a cserzők, szállítók, cipőgyárosok, szusterek milyen jól keresnek. A cipész a kereskedőt szidja és így van más iparágnál is. Sőt még azok is, akik beismerték, hogy keresetek „egypár fillért” a háboruban, irigy pillantásokat vetnek a szomszéd szakmára, amelyek „higgye el kérem, aránytalanul többet keresnek”.

És így van ez végig, minden vonalon. Bárkit kérdez az ember, csak vesztett a háború alatt de keresni? . . . az Uristen látja a lelket, keresni nem lehetett. Az ember végül is jogos csodálkozással kérdezheti:

Hol van hát a vagyon, amely biztos hogy van?

Még utóbb is azt sűtik ki, hogy a szegény fixizetű fogyasztók gazdagodtak meg, de eltagadták a vagyonukat.

— Dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök a leánykereskedelemtől. Dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök nagyhatalú beszédet tartott Budapestén a Magyar Egyesület a leánykereskedelemtől közgyűlésén:

Mikor a mi nemi életünk chaotikus mozgalmait szemléltem — mondotta — eszembe jut a prófétának az a képe, hogy — amit az irás így jellemez: „Mert fordultok el Siloének kedvesen szűrőnköző és folydogáló vizeitől és pártoltok el Eufrátnak zavaros folyásaihoz?” — a mi álláspontunk ugy jogi, mint erkölcsi tekintetben méltán egy tiszta forrás csörgedező vize. Körülöttünk is dühös, förtelmes, erőszakos ár csapkod, tör gátakat és ez az ár, ez a nemiség-ről való szabados gondolkodás, az önfegyelemnek, az önmegtartóztatásnak, azt mondanám megvetése egy oly szabados emancipációja a közérzésnek, amely ezután nemcsak az utcán, hanem még a tudományban is kipányvázsa gondolatait, hódít törekvéseinek és óriási erkölcsi bábeli zűrzavart teremt mindenfelé. Nekünk itt nem az a feladatunk, hogy eszméket tisztázzunk, hogy az önfegyelmi nevelést-előmozdítsuk, a közérkölcnek gátjait újra emeljük, kijavítsuk, hanem a mi állásfoglalásunk jogi keret.

A kerítést, az erőszakot, mások szabadságának letörését akarja meggátolni, következésképp jogi a szempontja, jogi a vezérlő gondolata. Mi azt akarjuk, hogy ha a vadnak nem szabad tört állítani, akkor az embert se legyen szabad törbe ejteni. Ez tehát a mi elsőrendű, mond-

junk etikettszerinti állásfoglalásunk. Ugyancsak valljuk azt, hogy lehetlenség ezen az állásponton megmaradni. Hanem, aki a jogot erősen akarja védeni és aki a kereskedelmet az élőlussal gyökerében akarja kiirtani, annak okvetlenül erkölcsi elveket kell vallania, erkölcsi magaslatra kell emelkednie, annak az erkölcsiséget ezen az egész vonalon, főleg ennek a vonalnak gyenge pontjain okvetlenül támogatnia kell.

Ha látom, hogy a mi modern életünkben szabadjára van eresztve a nemiség, hogy üzletnek van elismerve jog szerint, törvény szerint, akkor ez a jog gyenge alapokon áll és meg vagyok győződve, hogy ez a jog, mely az erkölcsi alapokról valamiképpen lesiklik vagy azoktól elszigetelődik, végelemzésben is majd a rövidebbet fogja huzni. Erkölcsi alapok nélkül jogot védeni nem lehet. Nem lehet patentot adni a bűnnek, nem lehet a kéjelgést törvényteleníteni sehoh, semmiképpen. Mert végre is, ha nem szabad emberhust szállítani, ez azért lesz csak, mert nem szabad azzal visszaélni. És mi az emberhusszállításnak egy bizonyos neme ellen sokkal erőteljesebben fogunk küzdeni, ha az egész vonalra, a jogélet a törvénykezés egész vonalára ki-mondjuk az erkölcsi szabályoknak megvédelmezését.

— Halásznak a sóstóban. Eddig a sátoros cigányok jól jövedelmező szórakozása volt a sóstóban halásznál. Námessy János gazdasági tanácsosnak kitűnő ötlete támadt, s elrendelte, hogy a sóstóból halászszernek. Az első halászat jó eredményt hozott. Mintegy száz korona értékű halat adtak el tegnap a piacon. Reméljük, hogy ezt a legújabb jövedelmi forrást továbbra is csorgatják a város és a közönség javára. — Egy kis befektetés sem fog ártani. Ugy látszik, meg-hozza a kamatot.

— Kárpáti ünnepek a vidéken. A móri róm. kath. fiú- és leányiskolák tanuló ifjúsága a Mária kongregáció közreműködésével május 1-én a Kárpátok jelentőségének méltatására ünnepélyt rendezett. Az ünnepély a leányiskola tágas udvarán gazdag programmal folyt le. Az ünnepi beszédet P. Folrich Odorik hitoktató tartotta, mely mély hatással volt úgy a jelenlevő nagyokra, mint a kicsinyekre egyaránt. Az ünnepély keretében a móri róm. kath. tanfőület gyűjtést rendezett az elpusztult kárpáti falvak javára, mely összesen 101 K 34 fillérrel a mennyvel végződött.

A csabai fiú- és leányiskolában május 1-én megtartott ünnepélyen a kárpáti falvak javára 228 K jött össze. Mindkét iskolában Szabó Jenő plebános méltatta a Kárpátok jelentőségét szép beszédében, mit szavalatok és énekszámok követtek.

A biskei róm. kath. elemi népiskola a Kárpátok ünnepét május 1-én délelőtt tartotta meg. Az ünnepélyen több leány és fiú szavalt, a növendékek pedig hazafias dalokat énekeltek. Az ünnepi beszédet Gál Ferenc tanító tartotta. Beszédjével a lehető legnagyobb részvételt tudta a vagyonukat vesztette kárpáti lakosok iránt kelteni s így az ünnepély után rendezett gyűjtés nem kevesebb mint 137'60 K eredményezett.

— A burgonyakészletek bejelentése. A földművelésügyi miniszter föl hívja a gazdákat, hogy ha eladatlanság és romlatlan burgonyakészletek vannak, azokat haladéktalanul jelentésk be, nehogy esetleg előfordulhasson az az eset, hogy míg megyes helyeken fölösleges, felhasználatlan készletek vannak, addig az ország-més pontján a lakosság hiányt szenvedjen s termését se biztosíthassa.

— Aki sorsjegyet nyert. Solya János szűtszemeszter, adonyiakos az osztályosjártékon 60000 Koronát nyert. Solya azonnal 26 ezer koronát jegyzett hadikölcsönre, a község szegényeinek nagyobb összeget adományozott, valamint az adonyi hadiközházak katonáit gavallérosan megvendégelte.

APOLLÓ-MOZGÓSZÍNHÁZ.

Pénteken, május hó 5 és 6-án: szombaton

Bálint Béla, a Néopera művészenek felléptével:

A háromfejű ember

Énekes és táncos mozsikecs, 3 színpadi jelenéssel és 2 felvonás film.

Irta Vágó Géza. Zenéjét szerzették Komjáti Károly és Kandor Ernő.

SZEREPLŐK:

Sanyi bácsi . . . Ferenczi Z. Fellegi színész . . . Bálint Béla.
Mici, a leánya . . . Major Ilonka. Mari, cselédleány . . . Faragó Sári.

Előadások fél 7 és 9 órakor. Felemlt helyárak.
A helyek megfordítottak és este számozottak.

Tavaszi KALAP MODELL ujdonságok megérkeztek; bő választék áll az urhölgyek rendelkezésére, úgy az egyszerűbből, mint a lelegezansabb formákból. Közsímet női szabóságomban készült

blouzokból óriási választék. **OLCSÓ ÁRAK.**

••• KALAPOK ÁTALAKÍTÁST ELFOGADOM. •••

Radó

női divat különlegességek üzlete,
Nádor-utca 1. sz. — Telefon 341.

— **Gyászhir.** Csurgai Horváth János bírtokos 47 éves korában tüdővészben elhalt. Halálát felesége és 10 gyermeke siratja. Temetése szombaton d. u. 6 órakor lesz az Óreg u. 16 sz. alatti gyűlésházból.

— **Élített zsírdrágítók.** A zsírtügynek első hivatalos epilógusa tegnap játszódott le. Ságó Lajos rendőrfőkapitány Hoppe Hubeitné 50 koronára, Fleischer Mór 100 koronára, Szeibert Antal 300 koronára és Barta Károlynét szintén 300 koronára ítélte, mert a zsirt a maximális áron felül árusították. Ez csak egy kis töredéke a nagy port felvert hentesügynek, mert a fő elintézése a kivételös törvények alapján a bíróságnál lesz.

— **A gazdakör gyűlése.** A székesfehérvári gazdakör vasárnap délelőtt fél 11 órakor gyűlést tartott.

— **Gyökeres változást várunk.** Tisztelet Szerkesztő! Örömmel olvastam a hatósági rendeletet, amely mindennemű élelmiszerkereskedőt arra kötelezi, hogy a maximális árakat kifüggeszék, mert ezáltal reményleni lehet, hogy végre lesz annak a lelkiismeretlen kizsákmányolásnak, amely alatt eddig nyugtunk. Maga a hatóság állapítja meg, hogy városunkban az utóbbi időben a legarcatlanabb módon titótt fel a fejt az árdrágítás, amely ellen végre is radikálisan kell fellépni. Most azután mindenki részéről a legerélyesebb üldözésben részesüljön az árdrágítás. Hálásan venném, ha a rendőrség bevétne a titokbani vásárlásokat, hasonlóképpen a közönség minden egyes esetben éljen panaszjogával, ha a kifüggesztett árnál többet mérészelnek tőle kérni. Ha e kettőt megvalósítjuk s a piacot még szigorúabban ellenőrizzük, gyökeres javulás várható. A rendőrségnek titokban történő vásárlásai különösen az ipari, kereskedelmi cikkeknél volna nagyon szükséges, mert egyes árakat igazán felháborító összeget fizetnek az emberrel, a kizárt dolog, hogy csak tisztességes polgári haszonról van szó. Hatósági megállapítás továbbá, hogy Székesfehérvárott többben zúgkereskedést folytatnak, mint például ipari engedély nélkül zsirt vásárolnak össze s vidékre szállítják eladásra. Ennek megakadályozására legelőbb a közönség tehet. Ha valakiről megtudjuk, hogy ilyen üzérkedéssel foglalkozik, jelentsük azonnal fel a rendőrségen, amely tudni fogja a kötelességét s biztosra vesszük, hogy kedvét szeli az illetőknek az ilyen konjunkturákkal foglalkozni a fogyasztóközönség zsebjére. Szóval két tényező kell a gyökeres reformhoz, a rendőrség fáradságtalan és kérihelhetetlen szigora, továbbá a közönség támogatása. Saját érdekeink ellen vétünk, ha most nem állunk talpunkra. Tisztelettel, Figyelő.

— **Beitörők jártak a szőlőhegyen.** Vida Pál pénzügyi tanácsos öreghegyi szőlőjének hajlékát péntekre virradó éjjel betörték, és onnan több ingó dolgot elvittek; de emellett a tanácsos legjobb borait is megdézsmálták. A kár annál nagyobb, mert a betörők a hajlék erős ajtaival nehezen tudtak boldogulni, s így azokat is csunyán megromgálták.

— **Aki a hadiárvékat szereti,** az a dr. Prohászka Ottokár hadiárvéház levélzáró bélyegjeit használja. Kapható a szerkesztőségben és az üzletekben.

— **Nyolc fillér lesz a gyufa.** Valamikor a jóvilágban 16 filléért esetleg 18-ért kaptunk 10 doboz gyufát. Mióta a háboru kiütött, azóta a gyufa ára, mint minden más cikk ára, rohamosan emelkedik. Előbb 3, majd 4, legutóbb már 5 filléres szőköt a gyufa ára, mint minden más cikk ára. Szép csendesen, fillérről fillérré ment az emelés, nem szólt senki semmit, hát emeltek az árakat. Most, mint értesültünk, csak pár napig tart a boldog idő, hogy 5 filléres gyufával gyujthatunk rá, aztán nem is hat, hanem egyszerre 8 filléres szőkik fel a gyufa ára. Ez már megbotránkoztató dolog. Montenegroban, mikor semmiféle bevétel nem volt és ahol egyáltalán nincs gyufagyár, 30 fillér volt egy doboz gyufa ára. Mikor a mi csapataink bevonultak, rendezték ezt a kérdést is és a mi hadvezetőségünk 10 fillérből állapította meg a gyufa árát. Azóta 10 fillérré adják a gyufát. Ime Magyarországon, ahol gyufagyárak vannak, pár hónap kell még csak és tülhaladjuk a montenegrói árakat. Talán mégis 5 fillér elég volna és a kormány igen jól tenné, ha ennél az összegnél megállapodna és elérkezettnek látná az időt a gyufa árának maximalálására.

— **Egy főbíró, mint napszamos.** Mátyás királyról tudjuk, hogy maga szeretett utána nézni a nép dolgainak és áruházban vegyült közé hogy megismerje baját és lássa hibáit. Hegyessy János szigetvári főszolgabíró ezt a jó példát követte napszamosnak öltözötten figyelt eldugott csepszekében és ilyen expedíciónak eredményeképpen drákói szigorúságu de nagyszertien tüdős rendelkezések láttak napvilágot. Furcsa dolgokat látott az érdemes főbíró; hadbavonult gazdák feleségeivel és leányával vannak tele a korcsmák és azok azt a hadisegélyt, amit férjeik és az apák, most igazán véres verejtékezéssel érdemelnek ki, vidám korhelykedés közben pucolják el a honleányok. Kétségtelen, hogy nem erre a célra kapták a segélyt és az apák és férjeik sem éppen azért áldozták életüket, hogy a temperamentumos szép nem idehaza szesze fojtassa bánatát s az országnak is van ahhoz köze, hogy a duhaj hőlgyek földös életerejüket a földiek megmunkálására fordítsák-e s az elvégzett munka után néznek-e, vagy pedig nagybögőnek nézik a magasságos eget.

— **Köszönetnyilvánítás.** Mind azoknak, kik felejtethetlen emléktérjem temetésén résztvenni, a koporsóra koszorút helyezni, vagy mélységes fájdalomtűt részvétükkel enyhíteni szivesek voltak, ezúton is fogadják hálás köszönetünket. Herder család.

Székesfehérvár szab. kir. város polgármestere. 5898/1916. szám.

A sertéshus, zsir- és hentesárúk árának megállapítása.

Véghatározat.

Tekintettel az élősuly szerint vásárolt sertések vásárolt sertések árának emelkedésére, a megváltozott formalmi viszonyokra figyelemmel a közéletmozgási bizottság javaslata alapján a folyó évi március hó 26-án 4168/1416. szám alatt kibocsátott véghatározatomat hatályon kívül helyezem s az utóbb felsorolt cikkekre a közvetlen

fogyasztás céljait szolgáló (kiskereskedelmi) forgalomban követelhető legmagasabb árakat 1916. évi május hó 5-étől további intézkedésig kilogrammonként a következőkben állapítom meg:

Olvasztott zsir	7-40 K.
Háj	6-70 "
Szalonna (bőr nélküli)	6-20 "
Hus (karaj, lapocka, comb, oldalas)	5-50 "
Kocsonyahús	4- "
Tüdő, máj, vesevelő	4- "
Szózott, füstölt, paprikás, főzött, abált és csemegezalonna	7-40 "
Friss kolbász	5-50 "
Füstölt kolbász	6-50 "
Füstölt hus	6-50 "
Disznósajt	5-20 "
Virslí (6/1 deka)	-38 "
Vastag virslí (szafaládé 5 deka)	-30 "
Sonka (fűtölt)	7-40 "
Teperő	4-40 "
Füstölt csülök	6- "

A friss sertéshusnak szalonnával, felsértésekintí (fejfel és lábbal számított) legmagasabb árát kilogrammonként 5 K 40 fillérből, ugyanennek szalonna nélkül legmagasabb árát kilogrammonként 4 K 40 fillérből állapítom meg.

A m. kir. miniszterium 4207-1925. M. E. számú körrendelete alapján elrendelem, hogy a hentesek úgy üzleteikben, mint hentesárókban és napi piacokon a fentebb közölt árjegyzéket szembetűnően és olvashatóan kifüggeszessék.

Aki a fentebb felsorolt cikkekre az általán megállapítottaknál magasabb árt követel, az 1916. L. t. cikk 9. és 17. §-ai alapján 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető; de ugyanezen büntetés éri azt is, aki az árjegyzék kifüggesztésére vonatkozó rendeletet megszegi.

Elvárom a hentesiparosoktól, valamint a város közönségétől, hogy rendelkezéseimet nem pusztán a büntetés bekövetkeztetése, hanem hafias érzése alapján is tiszteletben fogja tartani.

E véghatározatom a helyi lapokban és falragaszok útján közzéteendő, végrehajtásával pedig a rendőrfőkapitányt bízom meg.

Ezen véghatározat ellen a közvéleteltől számított 15 nap alatt az 1912. LXVIII. t. c. 1. §-a alapján a belügyminiszter urhoz intézendő, nálam benyújtandó felebbezésnek van helye, a felebbezés azonban a véghatározat végrehajtását nem akadályozza.

Székesfehérvárott, 1916. május 2-án.
Dr. Saára Gyula polgármester.

— **Köhögés és rekedtség ellen** a legjobbnak bizonyult háziszere a dr. STÖRK-féle komprimált mell-pasztilla. Egy doboz ára 50 fillér. Kapható Szűts Róbert „Magyar Korona” gyógyszerárában, Székesfehérvár, Városházter.

APRÓHIRDETÉSEK.

Kifutó fiúk felvétetnek Knazovitzky divatruházában.

József utca 1. sz. alatt 3 szobás utcai lakás mellékhelyiségekkel aug. 1-re kiadó. Tudakozódni Rákóczi-utca 23. sz. a. lehet.

Gyerekkocsik legolcsóbbtól a legfinomabbig Gerendai Gyula vászon, fehérnemű, gyermek-kelengye üzletében kaphatók, Székesfehérvár, Kosstűben u. 4.

Kifutófiút felvesz Falvay divat üzlete Kosstűben u. 4.

Fejes-saláta, sóska, nürnbergi édes torm, krizantintó és paradicsom-palánta kapható Széchenyi-u. 26. sz. a.

100 krg. rézgalic
ÉS ELSŐRENDŰ MOHARMAG
kapható jutányos árban
Strausz Testvéreknél
Vörösmarty-tér 6.

URANIA SZÍNHÁZ
Telefon 233. — Tefon 233.
Szombaton és vasárnap, május hó 6 és 7-én:
Titokzatos csillag.
Dráma 3 felvonásban.
AKÁR A PAPAJA.
Kacagató vígjáték 3 felv.
Rendes helyárak.
Szombaton 3 előadás 5, 7 és 9 órakor.
Vasárnap 4 előadás 3, 5, 7 és 9 órakor.

LEGUTJABB
női selyem tagal- és szalmakalap-formák.
Legdivavatosabb virág-, toll és kalapdiszkek.
BLOUSEUJDONSÁGOK.
Legolcsóbb árban kaphatók
Kováts Antalnál Székesfehérvár, Városházter. —